

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

_____ О.Г. Бондар

« ___ » _____ 20__ р.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ХОРЕОГРАФІЇ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

напряму : 6.020201 «Театральне мистецтво»

(СВС 5.3.)

Кафедра акторської майстерності

2014 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедра акторської майстерності, факультет соціальної педагогіки та психології Запорізького національного університету

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ Гончаренко Ю.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри акторської майстерності.

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ КАФЕДРОЮ акторської майстерності

«29» серпня 2013 року, протокол №1

Завідувач кафедри , доктор пед. наук, проф. _____ Г.В. Локарева

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика хореографії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напрямку 6.020201 «Театральне мистецтво».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія хореографії.

Міждисциплінарні зв'язки: курс „Теорія та методика хореографії” є підґрунтям для опанування таких дисциплін як „Хореографія”, „Мистецтво балетмейстера”, „Художня дидактика”, „Психологія творчості”. В ході засвоєння курсу надаються первинні знання з теорії хореографічного мистецтва, що розвиває образне мислення та формує естетичну свідомість студентів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Танець як соціокультурне явище.
2. Система запису хореографічних композицій.
3. Специфіка та відмінні риси хореографічного мистецтва.
4. Хоровод як форма танцювального мистецтва.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика хореографії» є надання теоретичних знання про історичні засади виникнення хореографічного мистецтва, його сутність, основні види та жанри танцю, принципи, закони, методи створення й побудови танцювальної композиції, а також способи організації хореографічної діяльності в соціокультурному житті суспільства.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія та методика хореографії» є:

- ознайомлення студентів з історичними засадами виникнення хореографічного мистецтва, з його сутністю, основними видами та жанрами;
- надання ґрунтовних знання про виразні засоби та закони створення танцювальної композиції;
- надання знання про систему запису хореографічної постановки та вміння читати танцювальні записи;

- підвищення рівня теоретичних та практичних знань про принципи, прийоми, методи побудови хореографічної постановки;
- формування мотивації до засвоєння основних структурних одиниць танцювального мистецтва.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- основні етапи становлення та розвитку танцювального мистецтва;
- термінологію хореографічного мистецтва;
- роль і місце танцю в соціокультурному житті суспільства;
- методи, форми, види, жанри та зміст хореографічного мистецтва;
- закони створення та систему запису хореографічної постановки;
- принципи побудови танцювальної композиції;
- педагогічні основи підготовки хореографів-постановників;
- основні принципи організації хореографічного простору.

вміти:

- аналізувати та застосовувати отриманні знання на практиці;
- записувати та читати хореографічні композиції;
- використовувати отриманні знання в побутовому житті з метою збагачення власного духовного світогляду;
- орієнтуватися в проблемах сучасного хореографічного мистецтва.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 годин 3,75 кредитів ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Танець як соціокультурне явище.

Тема 1. Сутність танцювального мистецтва та його значення у суспільному житті.

Місце та роль танцю в загальнокультурному процесі розвитку суспільства. Соціокультурний, суспільний, естетико-виховний статус хореографії. Функції хореографії в загальнокультурному житті суспільства: естетично-духовного та

естетично-фізичного розвитку людини (період Античності); невербальної комунікації (епоха раннього Середньовіччя); етико-естетичного розвитку дітей заможних родин (період пізнього Середньовіччя); естетичної розваги (епоха Відродження); естетичного розвитку дітей аристократії (період Просвітництва); естетично-духовного розвитку осіб середнього і вищого прошарку суспільства (XIX ст.); естетично-ідеологічного та естетично-культурного розвитку особистості дитини (XX ст.). Категорія – танець, категорії – хореограф, балетмейстер, артист балету, танцівник.

Тема 2. Походження танцю та його еволюція. Різноманітність хореографічного мистецтва.

Первісні танці давнини: священні (обрядові, ритуальні), військові, сценічні, суспільно-побутові. Багатогранність танців Середньовіччя: танці релігійного змісту, світські танці – бранлі. Поняття танців-ходів – бас-данси: павана, алеманда, палацевий бранль. Нові танцювальні форми епох Відродження: сюїта, пастораль, інтермедія, а також помірно-швидкий, ковзний менует та швидкі танці: гавот, жига, буре. «Великі балети» епохи Просвітництва - куранта, сарабанда, гавот, менует, ригодон. Новий жанр епохи Просвітництва – комедія-балет. Видатні хореографи епохи Просвітництва. Новаторство Ж.Ж. Новера. відновлення тематики спектаклів, затвердження нових сценічних прийомів танцювального мистецтва епохи Романтизму. Різноманітність сучасного хореографічного мистецтва.

Змістовий модуль 2. Система запису хореографічних композицій.

Тема 1. Виразні засоби танцю.

Хореографічний текст. Знання лексичної мови різних видів та жанрів танців. Наповнення композицій різними танцювальними формами. Правила комбінування, з'єднання та перехід з одного танцювального руху до іншого. Правила наповнення танцювальних композицій відповідними елементами та рухами. Термінологія класичного, народного, джазового танців Малюнок у танцювальному просторі. Правила використання та застосування танцювальних малюнків. Правила переходу з одного малюнку до іншого. Музичний твір як основа створення танцювальної композиції. Підбір музичного твору відповідно танцювальному задуму, характеру та змісту танцювальної композиції. Відповідність музичного твору лексичному наповненню хореографічної композиції.

Тема 2. Система фіксації танців.

Запис танцю в хореографічній літературі. Методика запису класичного танцю як основа хореографічного тексту: використання французької та вітчизняної термінології. Особливості системи запису джазового танцю його термінологія та лексичне наповнення. Структура запису народно-сценічного танцю. Використання іспанської, польської, угорської, іспанської термінології у записах комбінацій та етюдів народно-сценічних танців. Умовні позначення танців: стрілки, коло, лінії, штрих пунктир. Особливості позначень партнерів у танцювальних композиціях. Розвиток вмінь та навичок методики читання записів хореографічних творів.

Змістовий модуль 3. Специфіка та відмінні риси хореографічного мистецтва.

Тема 1. Види та жанри хореографічного мистецтва.

Поняття «жанр». Ліричні, драматичні, лірико-драматичні, героїчні, комічні танці. Сатиричні, гротескові, фантастичні, романтичні танці. Характерні особливості жанрів. Класичний танець: елементи, рухи, вправи та комбінацій в екзерсисах біля станка та на середині залу. Структурне наповнення класичного танцю: екзерсис біля станка, екзерсис на центрі танцювального простору, адажіо та алегро. Жанри народно-сценічного танцю, його танцювальні традиції, пластична мова, особлива координація рухів, прийоми співвідношення рухів з музикою. Структурне наповнення характерного танцю. Види сучасного танцю: джазовий танець, модерн танець, хіп-хоп, джаз-фанк, контемпперарі. Основні поняття сучасних танців.

Тема 2. Самобутність танцювальної форми. Класифікація танців.

Загальні форми для народних танців: хоровод, гопак, кадриль, перепляс, соло, дует. Форми класичного танцю: балет, адажіо, па-де-де, гран-па. Форми побутового бального танцю: менует, гавот, полонез, мазурка, танго, вальс, квікстеп, румба, джайв, ча-ча-ча, самбо та ін. Класифікація – за кількісним складом: сольні, парні, масові, танцювальні сюїти; за соціальним призначенням: обрядові, ритуальні, ігрові, трудові, спортивні, матроські. Причетність до театральньо-видовищного виду мистецтва: оперні та балетні танці, танці в кіно, драмі, на телебаченні, на майданчиках тощо.

Змістовий Модуль 4. Хоровод як форма танцювального мистецтва.

Тема 1. Хоровод як синтетичний жанр танцювального мистецтва.

Значення пісень, ігор, музики у хороводах. Типи та види хороводів. Тематика хороводів.

Тема 2. Національні особливості хороводів.

Сценічна обробка українських, руських, білоруських хороводів. Особливості та рухові відмінності українських хороводів. Рухові та образні відмінності українських хороводів за регіональним статусом. Структурні особливості руських хороводів, їх ритмічний початок, який підкреслюється танцівником (притоптування, хлопки, дзвін кілець, бубонець, прикріплених до ніг та ін.). Національні відмінності білоруських хороводів. Загальні та відмінні риси українських, білоруських та руських хороводів. Побутові та сценічні хороводи: відмінне та загальне. Збереження національного колориту, характерних рис та традицій в ході розучування й виконання хороводів. Уміння використовувати різноманітний реквізит та виконувати хороводи з побутовими аксесуарами (хустки, капелюхи, блюда, піали, чаші, блюдця та ін.).

3. Рекомендована література

Основна:

1. Барышнікова Т. Азбука хореографії / Татьяна Барышнікова. – М. : Рольф, 2001. – 272 с. : ил. – (Внимание: дети!)
2. Безклубенко С. Д. Народження танцю : [розд. з книги] / С. Д. Безклубенко // Радянська школа. – 1990. – № 12. – С. 48–53.
3. Березова Г. А. Классический танец в детских хореографических коллективах / Г. А. Березова. – К. : Муз. Украина, 1979. – 259 с.
4. Ваганова А.Я. Основы классического танца. 7 – е изд., стер. / А.Я. Ваганова. – СПб. : Издательствр «Лань», 2002. – 192 с. – (Учебники для вузов. Специальная литература).
5. Василенко К. Лексика українського народно-сценічного танцю : Репертуарний збірник. – К. : Мистецтво. –1990. – № 5. – 223 с. – (Б-чка худож. самодіяльності „Райдуга”).
6. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю : навч. посібник для ін-тів культури / Василенко Кім Юхимович. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : Мистецтво, 1996. – 494 с.

7. Васильева-Рождественская М. В. Историко-бытовой танец / Васильева-Рождественская Маргарита Васильевна. – М. : Искусство, 1962. – 390 с.
8. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю / В. М. Верховинець. – 5-те вид., доп. – К. : Музична Україна, 1990. – 150 с.
9. Гуменюк А. І. Народне хореографічне мистецтво України / А. І. Гуменюк. – К. : Вид-во АПН УРСР, 1963. – 235 с.
10. Гусев Г. П. Методика преподавания народного танца : Упражнения у станка : учеб. пособие для вузов искусств и культуры / Гусев Геннадий Петрович. – М. : ВЛАДОС-ПРЕСС, 2002. – 206, [1] с.; ил., ноты.
11. Загорц М. Танцы / Мета Загорц ; [пер. со словен. И. Ругел]. – М. : Ижица, 2003. – 79 с. : ил.
12. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю : посібник : Частина перша / Зайцев Євген Васильович. К. : Мистецтво, 1975. – 223 с.
13. Зубатов С. Л. Методика роботи з хореографічним колективом / С. Л. Зубатов. – К. : Інститут підвищення кваліфікації працівників культури, 1997. – 100 с.
14. Зубатов С. Л. Основи викладання українського народно-сценічного танцю / С. Л. Зубатов. – К. : ІПК ПК, 1995. – 133 с.

Додаткова:

1. Балет: энциклопедия / гл. ред. Ю. Н. Григорович. – М. : Советская энциклопедия, 1981. – 623 с. : ил.
2. Барвистий віночок : збірка сюжетних танців для дітей молодшого і середнього шкільного віку. – К. : Музична Україна. 1978. – 120 с.
3. Майорова О. Українські танці / О. Майорова // Мистецтво та освіта. – 2000. – № 4. – С. 26–37.
4. Поклад І. Танець та його функції в історії людства (культурно-історичний та психологічний аналіз) / І. Поклад // Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії. – К.: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології, 2004. – С. 227–232.
5. Теорія та методика викладання народно-сценічного танцю : Програма для студ. спец. 7.020202 "Хореографія" спеціалізації "Народна хореографія" / Державна

- академія керівних кадрів культури і мистецтв ; уклад. В. О. Камін. – К. : ДАКККіМ, 2003. – 29 с. – Бібліогр.: с. 28–29.
6. Ткаченко Т. С. Народный танец / Т. С. Ткаченко ; под общ. ред. Н. И. Львова. – М. : Искусство, 1967. – 656 с.
 7. Ткаченко Т. С. Работа с танцевальным коллективом / Т. С. Ткаченко. – М. : Искусство, 1958. – 148 с.
 8. Українські народні танці / упоряд., вступна стаття та примітки А. І. Гуменюка ; за ред. П. П. Вірського. – К. : Наукова думка, 1969. – 615 с.
 9. Уральская В. И. Природа танца / Уральская Валерия Иосифовна. – М. : Сов. Россия, 1981. – 110 с. : ил.
 10. Уральская В. И. Рождение танца / Уральская Валерия Иосифовна. – М. : Сов. Россия, 1982. – 143 с. : ил. - (Б-чка "В помощь худож. самодеятельности" ; № 18).

Інформаційні ресурси

1. Гиршон А. Импровизация и хореография / А. Гиршон // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://psitren.nm.ru/articles/improvez.html>.
2. Лепкофф Д. Контактная импровизация или Что происходит, когда я фокусирую внимание на ощущении гравитации, земле и партнере? / Д. Лепкофф // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://girshon.ru/txt/lepkooff.htm>.
3. Моргенрот Д. Структурная танцевальная импровизация (отрывки из книги) /Д. Моргенрот// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://girshon.ru/txt/joyce2.htm>.
4. Пэкстон С. История и будущие импровизации / С. Пэкстон. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://girshon.ru/txt/paxton1.htm>.
5. Энциклопедия танца. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.krugosvet.ru/node/39681?page=3,19>
6. Энциклопедия балета. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niv.ru/doc/ballet/encyclopedia/index.htm>
7. Український народний танець // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrainian-dancing.com/biblioteka4.html>

8. Ваганова А. Основы классического танца / А. Ваганова. // [Электронный ресурс].
- Режим доступа: http://www.balletmusicbooks.narod.ru/Vaganova/Vaganova_main_page.htm
9. Историко-бытовой танец // [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://muzikalkairk.ucoz.ru/publ/istoriko_bytovoj_tanec/57
10. Историко-бытовой танец // [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://miniteatr.com.ua/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- усне опитування теоретичного матеріалу на практичних заняттях;
- практичний показ;
- творче практичне завдання.